

Hugolin L a n g k a m m e r, *Metodologia Nowego Testamentu*, Opolo 1991, s.180.

Ukazanie się w wydawnictwie św. Krzyża w Opolu książki o. H. Langkammera pt. *Metodologia Nowego Testamentu* należy uznać nie tylko za godne odnotowania wydarzenie księgarskie, ale także za cenne uzupełnienie luki, jaka istniała od wielu lat w zakresie metodyki badań nad Nowym Testamentem w biblistyce polskiej. Wprowadzie przed wielu laty ukazało się *Wprowadzenie metodologiczne do Nowego Testamentu* K. Romaniuka (1966), zostało ono jednak już dawno wyczerpane. Ponadto nie uwzględniało ono najnowszych metod biblijnych, tak dzisiaj modnych i często stosowanych, mianowicie metod lingwistycznych.

Jak słusznie zauważa H. Langkammer we wstępie (s. 7), w dzisiejszych badaniach egzegetycznych istnieją dwa główne kierunki metodologiczne: pierwszy, starszy, który preferuje metodę h i s t o r y c z n o – k r y t y c z n ą oraz drugi, młodszy, który stawia na pierwszy plan l i n g w i s t y k ę, podporządkowując jej wszystkie inne metody. Autor omawianej książki obiera w swych rozważaniach drogę pośrednią: nie przypisuje żadnej metodzie pierwszeństwa. Uważa, że opowiedzenie się za jednym ze wspomnianych kierunków byłoby zasadniczym błędem w ujmowaniu metodologii. Każda bowiem metoda „posiada swoistą wartość w swej organicznej celowości badawczej” (s. 7) i „żadna z metod nie jest w stanie wyjaśnić wszystkich zagadnień, powstałych w wyniku interpretacji tekstu” (tamże).

Zgodnie z przyjętą zasadą H. Langkammer poświęca każdemu ze wspomnianych kierunków odpowiednio dużo miejsca, Szczególnie szeroko przedstawia m e t o d ę h i s t o r y c z n o – k r y t y c z n ą (rozdziały IV-VI, s. 46-113), poprzedzając ją omówieniem historii interpretacji Nowego Testamentu (r. I), a szczególnie interpretacji współczesnej (r. II), którą określa się mianem nowej hermeneutyki. Tutaj, trzeba przyznać, udało się Autorowi w sposób niezwykle przejrzysty i zwięzły, a równocześnie krytyczny, ukazać poglądy głównych przedstawicieli tego kierunku hermeneutyki (K. Bartha, R. Bultmanna, a zwłaszcza E. Fuchsa, G. Ebelinga, H.G. Gadamera i F. Mussnera). Przed omówieniem poszczególnych metod z zakresu metodologii historyczno-krytycznej prezentuje także historię tekstu (r. III), gdzie podaje najważniejsze zasady ustalania autentycznego tekstu biblijnego, bez specjalnego przeprowadzania formalnej krytyki tekstu. W szerokiej panoramie metod

historyczno-krytycznych najobszerniej traktuje metodę historii form (r.V, s. 58-103), z tym że pojęcie formy poszerza także na gatunki i podgatunki literackie.

Drugi główny kierunek badań egzegetycznych Biblii, *m e t o d a l i n g w i s t y c z n a*, która dziś jest przez wielu uczonych preferowana w metodologii Nowego Testamentu (np. przez W. Eggera, *Methodenlehre zum Neuen Testament. Einführung in linguistische und historisch-kritische Methoden*, Freiburg 1987), została zaprezentowana w r.VII. Jest to cenne novum w polskiej metodologii nowotestamentalnej, aczkolwiek pewne próby wykorzystania badań lingwistycznych w egzegezie Nowego Testamentu pojawiły się w polskich publikacjach już wcześniej (np. J. Chmiel, *Możliwości zastosowania analizy pola stylistycznego w egzegezie biblijnej*, ACr 4(1972) 181-190; tenże, *Nowa semantyka biblijna*, RBL 27(1974) 319-327; A. Zaborski, *O recepcji metod strukturalnych w biblistyce*, RBL 26(1973) 117-130). Lingwistyka, zdaniem H. Langkammera, nie może mieć przesadnego ani decydującego miejsca w badaniach egzegetycznych, lecz może jedynie wesprzeć metody literackie (s.114). Winna być ona zintegrowana w jedną organiczną całość z metodą historyczno-krytyczną. Obejmuje ona teorię tekstu, zwaną często semiotyką, analizę semantyczną oraz analizę pragmatyczną. Zagadnienia teoretyczne uzupełnia Autor przykładami praktycznymi oraz licznymi wykresami.

Książkę zamyka rozdział VIII poświęcony teologii Nowego Testamentu oraz artykuł J. Flisa *Przystępując do egzegezy Nowego Testamentu (instrumenty naukowo-badawcze)*, mający charakter praktycznej pomocy dla tych, którzy biorą do rąk Nowy Testament i „chcą go sobie, lub innym naprawdę «szerzej otworzyć»” (s.160). Omówiono tu podstawowe narzędzia badawcze naukowej egzegezy Nowego Testamentu, takie jak: teksty i tłumaczenia, synopsy i konkordancje, introdukcje, komentarze i teologie oraz inne publikacje z zakresu biblistyki. Zostały one następnie zamieszczone w *Bibliografii ważniejszych pomocy dla egzegezy NT*, dodanej na końcu książki.

Jest rzeczą zbyt częstą podkreślanie niewątpliwej wartości i przydatności naukowej omawianej metodologii. Jest to bowiem pierwsza tak obszerna i całościowo ujęta metodologia Nowego Testamentu w polskiej literaturze biblijnej. Napisana w sposób rzeczowy, wyważony i obiektywny, bez popadania w krańcowości tak charakterystyczne dla modnych dzisiaj kierunków badań biblijnych w literaturze światowej. Winna się ona znaleźć w bibliotece specjalisty pracującego naukowo nad Biblią, ale każdego, kto pragnie jak najpoprawniej odczytać treść i przesłanie Nowego Testamentu dla człowieka współczesnego.

ks. Henryk Lempa